

THE GODS IN THE LIBRARY – THE DREAM AND INSOBRIETY OR THE NATURE AND CULTURE OF THE TWO SELFS

Ion Popescu-Brădiceni

Assoc. Prof., PhD, "Constantin Brâncuși" University of Târgu-Jiu

Abstract: At the basis of the whole Existence or, as ultimate grounds, the Non-Being (F-non F) and the Becoming; in fact, the now-Becoming transforms the egomaniac self into a social being. This essay-study reconsiders didacticism within trialectics, underpinning the self-knowledge of nature and culture, but exploring the second one in a library of the contemporary Romanian novel.

The author accepts the space-time of the library as a paradise of the texts (semiotical-semantical - n.m., I.P.B.). Owing to them, and them only, the narrative metamorphoses in a discreetly-quantum manner, in a philosophy of a total fulfillment.

Keywords: the self, the nature, the culture, transmodernism, virtual, imaginary, order.

Eul meu, cel din oglindă, se uită la mine. Și se uită până devine uitare. Uitându-mă, caută a-și construi un corp. Adică fiind doar un simulacru prăpădit și amărât dorește a se întrema, a se densifica, a se materializa, ca în elegiile bacoviene bag-seamă, ori ca în criptofaniile lui Nichita Stănescu.

„Lăsați materia să vină la mine!” – pare a zice, desigur împotrivindu-se din răspuțeri lui Friedrich Nietzsche. Lui Jean-Paul Sartre totuși nu-i merge că-i mai de încoace de orizontul interpretării.

Eul meu, cel din oglindă, s-a săturat să depindă așa, la nesfârșit, de eul meu ontologic. Îl vrea pe cel retoric și chiar pe cel critic. Uite-așa, și-l revendică și basta căci se consideră lovit în amorul lui propriu, metafizic.

A stat de vorbă, într-un rând, cu fantasticul corb al lui Poe; ba și cu umbra Minotarului din Labirintul unui rege denaturat, propus de Frazer spre a fi înlocuit cu varianta sa întinerită.

Tot acest eseostudiu al meu – unul desigur transmodernitar – adică integrat și resurgamitic – e încă o rezistare a Eului meu auctorial la linșajele, de la o vreme încoace tot mai ticăloase prin subversivitatea lor aurorală.

Și Eul prim (real) și cele secund (ideal, imaginar, virtual, inconsistent, neant pur etc.) ar vrea să dialogheze. Așa, paradoxal, intercomunicarea restrângându-se la adevărul interior, la autoreferențialitate și autoreflexivitate transdescendentă/ transascendentă (depinde din ce unghi privești chestiunea – n.m.).

Eul meu cel autentic, cel grefat pe cel original, dezvoltat direct din el prin avatarii săi, știe că supraviețuirea lui denotă din culturalitatea lui care cu cât devine mai paradigmatică și sintagmatică cu atât mai mult recapacitățile ce-i sunt menite se întorc ușor în onirism sau chiar și-n sincronicitate transgresează devenința, anticipându-i regimul sincretic și exact ca-n postmodernism diegetic (mythos + logos).

Ah, culturalizarea Eului meu – cam vinovat de un narcisism macedonskian conform judecății... subiective a marelui homo transculturalis Gheorghe Grigurcu – a început încă din copilărie, care s-a vădit fabuloasă, care mi s-a (pe)trecut în mijlocul unor cărți, între niște cărți și metacărți, între niște liniști și metaliniști care mă învăluiau ca un abur alchimic – de nevăzut sub nici un chip, de nemirosit decât de către Sinele meu, atemporal și aspațial, (trans)arhetipal până la redundanța saturației de o frumusețe nepământească.

Eul meu cel din oglinda sa fie apolinic, urmând ca eul meu, cel din mine însumi să fie el dionisiac precum în „Nașterea tragediei” a lui Friedrich Nietzsche? Cel Oglindit îmi zice: „Tot dualist gândești? Trece la trialism / Și înscrie-te în Ordinul lui Orpheus”: „Descântător și zeu al mării” (Popescu-Brădiceni, 2018, 23).

Eul meu cel apolinic ține morțiș să mi se confeseze mie, ca Eu Dionisiac, frate gemă cu Sărmanul Dionis care exclamă: „De aș avè trei ochi, aș vedè-o și mai mare” (Eminescu, 1964, 24). Dar „cuvintele trei și trans au aceeași rădăcină etimologică: „trei” semnifică transgresiunea lui doi, „ceea ce se află dincolo de doi”. „În „Transculturalul și oglinda Celuilalt” Basarab Nicolescu crede că „în definitiv, ceea ce se află în centrul transculturalului este problema timpului” (Nicolescu, 1999, 127). Care-i gândit, trăit, viu. Iar transculturalul face referire la timpul prezent al trans-istoriei, care aparține deopotrivă domeniului inimaginabilului și epifaniei” (Nicolescu, 1999, 128).

Transculturalul asigură traducerea unei culturi în oricare alta, prin descifrarea sensului ce leagă diferitele culturi, în același timp trecând dincolo de ele. Limbajul transcultural este unul din aspectele majore ale cercetării transdisciplinare iar eu, adică Eul meu cel dionisiac, mă încumet a călca, dimpreună cu Theodor Codreanu, pe aceste URME cuantice ale dialogului dintre știință și artă. Theodor Codreanu mă consideră, undeva „teoretician fervent al transmodernismului” (Codreanu, 2018, 109). Iar traducerea ca atare e o „traversare” înscrisă undeva deasupra și între textul de origine și textul de sosire. „Acest al treilea text ar trebui să fie purtătorul unui sens identic, presupus a circula între cel dintâi și cel din urmă” (Ricoeur, 2005, 118).

„Eu, cel din oglindă – se adresează Eul oglindit – subsemnatului, Eul care-mi, dârz dar inseparabil cuantic (căci aleatoriul cuantic este deopotrivă hazard și necesitate sau, mai precis, nu este nici hazard nici necesitate) (Nicolescu, 1999, 26) regentează sinele – sunt, o viziune, o lume suprasensibilă, o ființă de al treilea tip, care – atenție! – „nu este nici existentul hic et nunc, nici ființa absolută esențială, care constituie personalitatea noastră supratemporală, liberă de orice formă empirică, ci o fanie care se conturează la marginea lumii și care înscrie ființa într-o figură vizibilă fără s-o obiectiveze în lumea partes extra partes”. Ai sesizat, bănuiesc, că l-am recitat pe Wunenburger (Wunenburger, 1998, 128) și l-am citat, conchizând ca și el că, da, nu sunt la fel de real ca obiectele care constituie lumea fizică, dar nu sunt nici imaginar, în sensul c-aș fi produs al unei ficțiuni sau al unei halucinații. Sunt deci o ființă, imaginală, pe jumătate sensibilă și pe jumătate inteligibilă”.

„Ah, – exclam la rândul meu – ești asemenea corpurilor subtile prin care putem ieși din această lume a existențelor-finite, pentru a întrevedea o altă ființă, dincolo de limitele experienței noastre, întotdeauna refuzată unei viziuni directe. Ești una din acele jocuri ale spiritelor înflăcărâte și ale formelor anamorfozate, oscilând între magie și mistică, dar care atestă cât de mult fenomenalitatea vizuală a oglinzii se pretează la revelațiile Ființei, ci nu doar la spectacolele aparențelor” (Wunenburger, 1998, 129).

„Dar în ce constă identitatea-mi cea apolinică? Ți dorești să afli, nu? Eu, umbra Eului tău, o transinteză dintre Orfeu și Narcis, să urmăresc, torcând mai departe firul gândirii tale, propria-ți cugetare”. „Apropriindu-ți prin vrajă ființa mea și dându-mi mie pe a ta, eu voi deveni om de rând, uitând cu desăvârșire trecutul meu; iar tu vei deveni ca mine etern, atotștiutor și cu ajutorul cărții (lui Zoroastru) atotputernic” (Eminescu, 1964, 47).

Deci în orice sociologie imaginală, emergența unui nou imaginar are caracter dublonezic: arhetipologic și mitanalitic, în sensul studierii unor mișcări ale imaginarului contemporan (Dâncu, 2009, 28) și ale imaginalității deopotrivă. Iar, revenind, la apolinicul ce mi-s, te informez că Eu sunt totuna cu visul, iar opera poetului ce ești constă să iei aminte la visele tale ca să le interpretezi. Crede-mă, amice, cea mai reală iluzie a omului i se dezvăluie în vis: toată arta poetică nu este decât o tălmăcire a viselor adevărate. Și totuși în ciuda trăirii intense a acestei realități onirice, licărește totuși senzația că toate acestea sunt doar aparențe.

Ori poate prevestiri. Ca avatar al lui Apollo, stăpânesc de asemenea lumea lăuntrică a fanteziei”.

Eul, cel din propria-mi corporeitate, eu dionisiacul, trebuie să-mi asum starea beției, a extazului, totala uitare se sine, spre suprema încântare a Unicului originar, contopirea mistică cu natura. Dar tot mie – nu te supăra dublura mea inocentă – îmi lași misiunea sacră/profană de a fi în același timp și oniric și dionisiac, de a revela viziunea de vis alegorică. Eu, apolinicul, nu pot trăi fără Dionysos. Elementul titanic e barbar, iar Dicotomie și complementare, apolinicul și dionisiacul sunt cele două jumătăți ale unei sfere perfecte. „Există (totuși – n.m.) o luptă veșnică între concepția teoretică și concepția tragică a lumii” (Nietzsche, 1978, 257).

„Victor Ernest Masek reliefează, ager, că supraomul întruchipează universalul, umanul ce nu există încă, dar va fi odată cu el” – scriu Eu cel reunit în sfârșit, cel realimagine, cel transimagine. „Mă sperie oare acest concept hulit cândva? Nu. Deloc. El este un simbol ce indică sensul devenirii culturii. Cât despre filosofia supraomului, este metaumanistă și transumanistă, și nicidecum antiumanistă. Îi stă alături arta al cărei scop constă în a-l împăca pe individ cu universalul. Împăcarea se face în trei faze. Prima: depășirea lumii fenomenale cu ajutorul aparenței frumoase create de arta apolinică (sculptura și poezia epică). A doua: desprinderea de aparență și contactul cu esența în extazul aneantizării provocată de beția dionisiacă (prin muzică și poezia lirică). A treia: faza sintetică a tragediei care îngemănează modalitatea apolinică și pe cea dionisiacă și care depășește atât consolarea realizată parțial și finit în arta apolinică precum și revelarea adevărului esențial al lumii, realizată prin depășirea individualității și contopirea cu universalul în arta dionisiacă. Astfel transomului îi sunt strict specifice transcuvântul și transmetafora. Omul însuși, devenit operă de artă, se identifică cu zeitatea. Este sinteza extazului și aparenței. Arta e o metaforă a depășirii eliberatoare a eu-lui rigid, iar supraomul drept întruchiparea acestui eliberat și eliberator totodată. Iar un asemenea creator are toate atuurile producerii de capodopere, pe care literatura română contemporană le chiar posedă: „Jurnalul fericirii” (Nicolae Steinhardt), „Coborârea de pe cruce” (Florina Ilis), „Cititul și scrisul” (Nicolae Manolescu), „Cartea șoaptelor” (Varujan Vosganian), „Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de Gabriel Chifu trăită și tot de el povestită”, „Relatarea despre moartea mea” (Gabriel Chifu), „Jurnalul așteptării” (Dan Stanca), „Guvernământul General al Genezei” (Cristian George Brebenel), „Cenușa” (Aurel Antonie), „Dumnezeu s-a născut în exil” (Vintilă Horia), „Lumea în două zile” (George Bălăiță), „Târgu-Jiu '59” (Mircea Liviu Goga), „Timpul trăirii, timpul mărturisirii. Jurnal Parizian” (Eugen Simion) ș.a.m.d.

În ceea ce privește apollinicul și dionisiacul, sub raport hermeneutic, sunt termenii care numai împreună dau viziunea dihotomică asupra spiritualității eline, române, europene etc. Avem de-a face cu problema timpului bergsonian (Vieillard-Baron, 2000, 49-75), cu sensul timpului hawkingian (Hawking, 2008, 166-177) ori cu relația timp-imbaj (Popescu, 2006, 9-19) grefată – de ce nu? – pe „teoria relativistă” (Einstein, 2008, 5-11) și a sincronicității, căci „nimic nu se află mai aproape de miezul sincronicității ca experiența umană decât impresia că lumea însăși se exprimă creativ prin coincidențele sincronistice”, mai ales că „deseori, astfel de coincidențe seamănă mai degrabă cu poezia decât cu fizica” (Combs, Holland, 2008, 26). Să ne amintim eu cel din ideal și real, în fine, simboloidal și integrat, de sosirea cărăbușului la ferestrele lui Carl Gustav Jung în timpul discuției despre scarabeul din vis! Caracterul deschis al fizicii cuantice poate fi legat de o anumită capacitate a multor specialiști din domeniu de a tolera paradoxul și ambiguitatea în viața lor personală. Niels Bohr a avansat principiul complementar, potrivit căruia particulele devin unde și invers, în funcție de modul în care sunt observate. Mentalitatea de observare e terțul inclus dintre unde și particule. Pauli vizualiza activitatea subatomică în principal folosind imagini ale unor oglinzi și ale reflexiilor acestora astfel că devenise practic obsedat de oglinzi. Pentru mine,

această obsesie e benefică/ pozitivă/ creativă. Grație triadei transmoderniste știință-mit-natură. Miturile sunt terț inclus, dar ele însele oferă răspuns la trei întrebări: Cine suntem? De unde venim? Încotro ne îndreptăm? Cele trei răspunsuri vor atrage sigur realitatea exterioară și pe cea interioară într-un tipar de semnificații comun. Mai mult, miturile sunt povești (narațiuni) care ne vorbesc despre natura realităților în care trăim. Miturile își au rădăcina în inconștient, unde acționează din culisele percepției pentru a structura felul în care înțelegem lumea. Roland Barthes e un straniu culegător de mituri și semiologii și iubitor / prețuitor al triadei. El însuși susține că opera sa este marcată de trei preocupări: obsesia politică și morală – micul delir științific practica textuală. Iar pe toate trei le omogenizează limbajul/discursul metamitologic. *Le degré zéro de l'écriture*, la urma urmei, e o mitologie a discursului literar (Barthes, 1985, in integrum). Am reținut din romanul scriiturii lui Roland Barthes (marelui om de cultură îi plăcea din „*Le Moyen Age*”, „*Les Chansons de geste*” și anume „*La Chanson de Roland*”) (Joly, 1965, 11-13); cele trei caracteristici dominante: narativitatea, textualitatea, literaritatea. În viziunea barthesiană, opera e virtualitate, potențialitate, e formă literară – i-aș zice transliterară – apropiată de inefabil, de estompare, de dispersiune – de destrămare (Barthes, 1987, 56-65). „Mitologiile” schițează o semiologie a miturilor contemporane – ca exemplu de actualizare prin lectură, care este, fortamente, o re-lectură [ca la Matei Călinescu (Călinescu, 2003, 124-127)], dând astfel curs unei noi semiologii și unei metodici a mitului contemporan, structuralistă. Urmărind jocul dintre existență și aparență, Barthes transformă ambiguitatea în virtualitate, ia sub lupă mitul Identității și al Dublului, cel al transparenței, al universalității limbajului ș.a.m.d. (Barthes, 1997, 10).

În mitologia multor popoare, figura mitică a Tricksterului creează o discontinuitate bătătoare la ochi în realitatea obișnuită, o deschidere spre miraculos. Hermes Trismegistos este zeul sincronității grație căruia avem de a face cu o percepere simultană și instantanee a lumii care va opta pentru trăirea intensă a comunității. În acest stadiu al dezvoltării experienței eului ne transpune muzica. Lumea a redevenit limbă fără vorbire deoarece individul care și-a risipit conștiința de sine în aburii beției intră în contact direct cu marele sistem al naturii. Ken Wilber, psiholog, transpersonalist, sugerează că, în plus, meditația înaltă treptat conștiința într-un punct în care „apar diferite iluminări și intuiții cu un înalt caracter arhetipal. Meditația tinde să promoveze activitatea arhetipurilor, care, la rândul ei, se află la baza sincronității” (Wilber, 1983, 122).

Cele două euri, cel real și cel ideal [sesizate și de Arthur Schopenhauer în contextul distincției între fenomen și lucru în sine, precum la fel în cel al subzistenței realității empirice a existenței cu idealitatea ei transcendentă (Schopenhauer, 113, 2003)] concură la riguroasa necesitate empirică a modului nostru de a acționa în acord cu libertatea transcendentă a acestuia. Paragraful final din studiul „Despre libertatea voinței” pare să rezume esența cercetării noastre, eul meu și oglindirea sa într-o, de fapt, imagine a mișcării holografice. Succint el se referă la relația dintre obiectiv și subiectiv și la redefinirea libertății ca fiind un mister (Schopenhauer, 2003, 115).

În loc de concluzii la acest excurs apodictic aș dori să precizez că am recurs la cele două ordini: cea explicită (corespunzătoare lumii fizice așa cum o cunoaștem din realitatea cotidiană) și cea implicită (o ordine mai profundă, fundamentală, holografică). Ceea ce observăm în lume – ordinea explicită – nu este nimic mai mult decât suprafața ordinii implicite care se dezvăluie. Timpul și spațiul în sine nu sunt decât moduri / forme ale procesului care se dezvăluie.

„Lecția” lui Barthes din 1977 este și azi valabilă în toate aspectele ei metasemiologice/ transsemiologice. Ea îi impută puterii că este parazitul unei organism trans social: limbajul/ limba. Căci ordo înseamnă în același timp distribuire și constrângere, inclusiv a literaturii ca practicare a scriiturii în forță întreită: mathesis, mimesis, semiosis. Toate științele pot fi prezente într-o capodoperă literară, căci, mai nou, literatură e

transdisciplinară. Din punctul de vedere al limbajului treismic, opoziția e pertinentă. Ea pune față în față nu atât realul și fantezia, obiectivitatea și subiectivitatea. Adevărul și Frumosul, ci doar câmpuri diferite ale Rostirii. Dar și când folosim dubletul Vorbire-Rostire ne mișcăm concomitent pe dublul înțeles al dubletului: lingvistic (semantic) și ontologic (Cătineanu, 2013, 241).

Marea Literatură este categoric realistă, deoarece obiectul dorinței sale este întotdeauna Realul. Și tot Literatura este cu tot atâta înverșunare nerealistă. Ba, mai mult, crede că e înțelept să dorească imposibilul. Funcția utopică – terț inclus – a provocat crearea utopiilor limbajului: E dramatic, iată, că totuși utopia nu se poate apăra în fața puterii: utopia limbii este recuperată ca limbă a utopiei - un gen printre altele. Cele trei forțe ale literaturii sunt: forța unei devieri și a unei așteptări; apoi a unei deplasări; apoi jocul cu semnele, semiotropic.

Semnul – pe care semiologia îl vede – este ca un declin al imaginarului. Obiectivele sale predilecte sunt textele imaginarului; care operează în același timp cu o aparență de verosimil și cu o incertitudine a adevărului. Jocul cu semnul este posibil ba chiar așteptat – asemenea jocului cu un vâl pictat, sau chiar cu o ficțiune. Această desfășurare a semnului imaginar este însăși metoda care e și ea o ficțiune. Limbajul ar fi instrumentul ficțiunii. Urmează metoda limbajului: limbajul reflectându-se. Deci știința se poate naște din fantasmă. Istoria rămâne, la urma urmei, istoria spațiului fantasmatic prin excelență, și anume corpul uman. Cel care se reinventează într-o vita-nuova grație uitării, căutării, dezînvățării.

Astfel, stilul, limba, literatura, critica, romanul, limbajul acaparator, atinse de acest vis de știință al semnului m-au făcut să întrezăresc forma fericită / kairotică / plurală. Astfel, romanului românesc contemporan i-au deschis calea spre semnificativ spirala și metafora. Scriitura romancierului român contemporan îl despovărează pe criticul și teoreticianul de roman de imaginar. Pentru el cuvântul, rotindu-se în jurul cărții: citește, scrie; între o dorință și alta încapă întreaga literatură (Popescu-Brădiceni, 2018, 5-12). Biblioteca mea e templul ei, după cum urmează: Paul Goma: Bonifacia, (1991); Vasile Gogea: Scene din viața lui Anselmus (2008), Gabriel Chifu: Cartograful puterii (2000), Fănuș Neagu: Îngerul a strigat (1991), Ion Cepoi: Zmeul de hârtie (2004), Aurel Antonie: Castelul (2012), Viorica Răduță: În două lumi (2013), Constantin Țoiu: Căderea în lume (1987), Marin Preda: Marele singuratic (1976), Emilian Marcu: Tobe mute (2014); Nichita Danilov: Mașa și Extraterestrul (2005), Adrian Alui Gheorghe: Laika (2014), Aurel Pantea: Blanca (2014), Mircea Cărtărescu: Travesti (2002), Marius Marian Șolea: Crimă și pace bună (2003), Alexandru Moraru: Casa Îngerilor (1997), Ștefan Bănuțescu: Cartea Milionarului. I. Cartea de la Metopolis (1977).

Adaog acestei liste două dilogii: Mircea Eliade: Noaptea de sânziene (I+II) (2004), Ion Popescu-Brădiceni: Ostrakon (I+II), 2011, 2015. Chiar și două trilogii: Marin Preda: Cel mai iubit dintre pământeni (I+II+III. 1984), Lazăr Popescu: Eșecul cartofilor cruzi (I. Falsul paradis, 2010; II. Cravata roșie, 2012; III. Renumele trandafirului, 2013). Închei cu două eseuri și un jurnal celebre în epocă, semnate de Eugen Simion: Întoarcerea autorului (1981); de Nicolae Manolescu: Arca lui Noe (2000) și de Alex Ștefănescu: Jurnalul secret (2005).

BIBLIOGRAPHY

- Ion Popescu-Brădiceni: Ordinul lui Orpheus. Schițări în nuce; Ed. PIM, Iași, 2018
- Mihai Eminescu: Proza literară; ediție îngrijită de Eugen Simion și Flora Șuteu; cu un studiu introductiv de Eugen Simion; Editura pentru literatură, București, 1964
- Basarab Nicolescu: Transdisciplinaritatea. Manifest; traducere de Horia Mihail Vasilescu; Ed. Polirom, Iași, 1989

- Theodor Codreanu. Reinventarea poeziei?; în „Convorbiri literare”, anul 2018, nr.10, octombrie (274), pp.109-110
- Paul Ricoeur: Despre traducere. Traducerea și studiul introductiv de Magda Jeanrenaud; postfață de Domenico Jervolino; Ed. Polirom, Iași, 2005
- Jean-Jacques Wunenburger: Viața imaginilor; traducerea de Ionel Bușe; Ed. Cartimpex, Cluj, 1998
- Vasile Sebastian Dâncu: Comunicarea simbolică. Arhitectura discursului publicitar; Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2009
- Friedrich Nietzsche: Nașterea tragediei; traducere de Ion Dobrogeanu-Gherea și Ion Herdan, în „De la Apollo la Faust. Dialog între civilizații”; antologie, cuvânt înainte și note introductive de Victor Ernest Mașek, Ed. Meridiane, București, 1978, pp.160-176
- Nicolae Steinhardt: Jurnalul fericirii; postfață și repere bio-bibliografice de Virgil Bulat; Ed. Mănăstirii Rohia, 2005
- Florina Ilis: Coborârea de pe cruce, Ed. Cartea Românească, București, 2006
- Nicolae Manolescu: Cititul și scrisul; Ed. Polirom, Iași, 2002
- Varujan Vosganian: Cartea șoaptelor; Ed. Polirom, Iași, 2009
- Gabriel Chifu: Fragmente din năstrușnica istorie a lumii de gabriel chifu trăită și tot de el povestită; Ed. Ramuri, Craiova, 2009
- Gabriel Chifu: Relatare despre moartea mea sau Eseu despre singurătate, Ed. Polirom, Iași, 2007
- Dan Stanca: Jurnalul așteptării, Ed. TipoMoldova, Iași, 2014
- Cristian George Brebenel: Guvernământul General al Genezei; Prea îndelung tratat de panică și patetism-exorcizat benign sub formă de roman; Ed. Cartea Românească, București, 2003
- Aurel Antonie: Cenușa; Ed. Fundației „Constantin Brâncuși”, Târgu-Jiu, 2006
- Vintilă Horia: Dumnezeu s-a născut în exil; traducerea: Al. Castaing, revizuită de autor și de Ileana și Mihai Cantuniari; prefață: Monica Nedelai, postfață: Daniel Rops; Ed. Anastasia, București, 1999
- George Bălăiță: Lumea în două zile; Ed. Eminescu, București, 1985
- Mircea Liviu Goga: Târgu-Jiu '59, Ed. Pavcon, București, 2018
- Eugen Simion: Timpul trăirii, timpul mărturisirii. Jurnal parizian; Ed. Cartea Românească, București, 1977
- Jean-Luis Vieillard-Baron: Problema timpului; Ed. Paideia, București, 2000 (traducerea: Călin Diaconescu)
- Stephen W.Hawking: Scurtă istorie a timpului. De la Big Bang la găurile negre; Ed. Humanitas, București, 2008 (traducerea: Michaela Ciodaru)
- Iulian Popescu: Timp și limbaj; Institutul European, Iași, 2006
- Albert Einstein: Teoria relativității. Teoria relativității pe înțelesul tuturor; Ed. Humanitas, București, 2008 (traducerea: Ilie Pârvu)
- Roland Barthes par Roland Barthes: L'Aventure sémiologique, Édition du Seuil, Paris, 1985
- R. Joly: Au jardin des lettres, texte choisis, classe de 3e; Édition de l'École, Paris, 1965
- Roland Barthes: Romanul scriiturii, selecție de texte și traducere de Adriana Babeți și Delia Șepețean-Vasilii; prefață de Adriana Babeți; postfață de Delia Șepețean-Vasilii; Ed. Univers, București, 1987
- Matei Călinescu: A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii; traducerea de Virgil Stanciu; Ed. Polirom, Iași, 2003
- Roland Barthes: Mitologii; traducere, prefață și note de Maria Carпов; Institutul European, Iași, 1997

- Ken Wilber: Eye to eye. The quest for the new paradigm, New York: Doubleday
- Arthur Schopenhauer: Despre libertatea voinței; traducerea Ioan Deac și Adrian Sârbu; studiu introductiv și schița biografică de Ioan Deac; Ed. Paideia, București, 2003
- Tudor Cățineanu: Configurații „fizice” și exerciții metafizice; Ed. Eikon, Cluj Napoca, 2013
- Ion Popescu-Brădiceni: Reinventarea capodoperei. Schimbarea de paradigmă; Ed. TipoMoldova, Iași, 2018
- Paul Goma: Bonifacia; Ed. Omega, București, 1991
- Vasile Gogea: Scene din viața lui Anselmus; Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2008
- Gabriel Chifu: Cartograful puterii; Ed. Cartea Românească, București, 2009
- Fănuș Neagu: Îngerul a strigat; Ed. Eminescu, București, 1991
- Ion Cepoi: Zmeul de hârtie; Editura C.J.C.P. Gorj, 2004
- Aurel Antonie: Castelul; Ed. Fundației „Constantin Brâncuși”, Târgu-Jiu, 2012
- Viorica Răduță: În două lumi; Ed. Cartea Românească, București, 2013
- Constantin Țoiu: Căderea în lume; Ed. Cartea Românească, București, 1987
- Marin Preda: Marele singuratic; Ed. Cartea Românească, București, 1971
- Emilian Marcu: Tobe mute; Ed. PIM, Iași, 2014
- Nichita Danilov: Mașa și Extraterestrul, Ed. Polirom, Iași, 2005
- Adrian Alui Gheorghe: Laika; Ed. Cartea Românească, București, 2014
- Aurel Pantea: Blanca; Ed. TipoMoldova, Iași, 2014
- Mircea Cărtărescu: Travesti; Ed. Humanitas, București, 2005
- Marius Marian Șolea: Crimă și pace bună; Ed. Paralela 45, Pitești, 2004
- Alexandru Moraru: Casa îngerilor; Ed. Augusta, Timișoara, 1997
- Ștefan Bănuțescu: Cartea Milionarului. I. Cartea de la Metopolis; Ed. Eminescu, București, 1977
- Mircea Eliade: Noaptea de sînziene (I+II); Ed. Humanitas, București, 2004
- Ion Popescu-Brădiceni: Ostrakon (I+II) I. Insula lui Dumnezeu; Ed. Limes, Cluj-Napoca, 2011; II. Eliberarea din Metafizis; Ed. Limes, Cluj-Florești, 2015
- Marin Preda: Cel mai iubit dintre pământeni (I+II+III); Ed. Cartea Românească, București, 1984
- Lazăr Popescu: Eșecul cartofilor cruzi; I. Falsul paradis; II. Cravata roșie; III. Renumele trandafirului; Ed. Limes, 2010, 2012, 2013